

กล้วยน้ำว้า

1. ชื่อสมุนไพร กล้วยน้ำว้า (KLUI NAMWA)
2. ชื่อวิทยาศาสตร์ *Musa* (ABB) 'Nam Wa' **ชื่อวงศ์** Musaceae
3. ชื่ออื่น กล้วยน้ำว้าสวน, Namwa banana
4. ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี ทุกส่วนมียางใส

เหง้า มีตาแตกหน่อได้ ส่วนที่อยู่เหนือดินเป็นกาบใบยาวเรียงซ้อนกันและอัดกันแน่นเป็นลำต้นเทียม (เรียก 'หยาวก') มีสีเขียวอ่อนมีปื้นดำเล็กน้อย สูงไม่เกิน 3.5 เมตร เส้นผ่านศูนย์กลางมากกว่า 15 เซนติเมตร

ใบ เป็นใบเดี่ยว รูปขอบขนานค่อนข้างยาว ฐานกว้างประมาณ 50 เซนติเมตร ยาวประมาณ 1.5 เมตร ปลายและโคนมน ขอบเรียบ เส้นแขนงใบขนานกันตามขวาง เส้นกลางใบด้านบนสีเขียว ด้านล่างเป็นสัน ก้านใบยาวประมาณ 50 เซนติเมตร ด้านบนมีร่องค่อนข้างแคบ

ดอก ช่อดอก (เรียก 'หัวปลี') ออกที่ปลายลำต้นเทียม โดยแทงขึ้นมาจากลำต้นใต้ดินผ่านลำต้นเทียมไปยังยอด ช่อดอกโค้งลง ก้านช่อดอกมีขนาดใหญ่และยาว ดอกที่โคนช่อเป็นดอกสมบูรณ์เพศ ดอกที่ปลายช่อเป็นดอกที่เป็นหมัน ช่อดอกย่อยมีใบประดับขนาดใหญ่ สีแดงเลือดหมูถึงสีแดงอมม่วง รูปไข่ กอมน้วนมนงอขึ้น ด้านบนสีแดงอมม่วง มีนวล ด้านล่างสีแดงเข้ม เรียงเวียนหุ้มจนสุด ปลายช่อ ภายในใบประดับมีดอกขนาดเล็กเรียงกันเป็นระเบียบช่อละ 1-2 แถว ดอกมีก้านดอกสีแดงอมม่วง มีกลีบรวม 6 กลีบ 2 ชั้น ชั้นนอกเป็นกลีบรวมใหญ่เชื่อมติดกันเป็นแผ่น ปลายจักเป็น 5 แฉก สีชมพูอมแดง กลีบรวมชั้นในสี สั้นกว่ากลีบรวมใหญ่ ปลายยื่น เกสรเพศผู้มี 5 อัน อับเรณูสีขาวนวลหรือขาวอมแดง เกสรเพศเมียสีขาวนวล รังไข่อยู่ใต้วงกลีบ มี 3 พู

ผล เรียงเป็นระเบียบ 1-2 แถว แต่ละผลมีก้าน โคนก้านติดกันเป็นแถว (เรียก 'หวี') ผลรูปทรงกระบอก กว้าง 3-4 เซนติเมตร ยาว 11-13 เซนติเมตร มีเหลี่ยมก้านผลสั้น เปลือกผลบาง เมื่อดิบสีเขียว เปลี่ยนเป็นสีทองดอกบวบ เมื่อสุก เนื้อเนียนละเอียด ไม่มีเมล็ด

5. ส่วนที่ใช้ทำยา

ผลดิบแก่จัด

6. สรรพคุณของแต่ละส่วนที่ใช้ทำยา

กล้วยน้ำว้าดิบใช้รักษาอาการท้องเสียและแผลในกระเพาะอาหาร โดยนำมาล้างน้ำให้สะอาด ผึ่งในที่ร่มจนแห้งสนิท ผานตามขวางเป็นชิ้นบาง ๆ ตากแดดหรืออบให้แห้งสนิท แล้วนำไปบดเป็นผงละเอียด โดยกินครั้งละ 10 กรัม ชงกับน้ำร้อน 120-200 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร

7. รายงานการวิจัยปัจจุบัน

-

8. สารสำคัญ

กล้วยน้ำว้ามีรีซิสแทนต์สตาร์ช (resistant starch) ซึ่งเป็นแป้งที่ย่อยสลายได้ช้าในทางเดินอาหาร

9. แหล่งกำเนิด และกระจายพันธุ์

กล้วยน้ำว้าเป็นพืชปลูก เป็นพืชสวนมานานกว่า 50 ปี ในแถบฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ปัจจุบันยังมีปลูกตามบ้าน แต่หายากตามท้องตลาด เพราะให้ผลผลิตต่ำ เมื่อปลูกในที่เดิมนาน ๆ อาจติดเมล็ด ทำให้ต้องย้ายที่ปลูกทุก ๆ 3-5 ปี

10. พื้นที่เหมาะสมในการปลูกในประเทศไทย

- ลักษณะพื้นที่ พื้นที่สวนทั่วไป สวนไร่ หัวไร่ปลายนา สวนผลไม้
- ภาค ทุกภาคของประเทศไทย
- จังหวัด ทุกจังหวัดของประเทศไทย

11. การคัดเลือกพันธุ์ (พันธุ์ที่นิยมปลูกในประเทศไทย)

- พันธุ์ที่ใช้เป็นยา พันธุ์พื้นบ้านทั่วไป
- พันธุ์ที่ใช้เป็นอาหาร พันธุ์พื้นบ้านทั่วไป

12. การขยายพันธุ์

ขยายพันธุ์โดยใช้หน่อ เมื่อหน่อกล้วยขึ้นมาจะมีใบประมาณ 3 – 4 ใบ ก็แยกขยายพันธุ์ได้

13. การปลูก/สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการปลูก

- ฤดูกาลเพาะปลูก กล้วยน้ำว้านิยมปลูกในฤดูฝนช่วงเดือนพฤษภาคม – กันยายน
- การเตรียมดิน โดยการขุดหลุมกว้าง 50 เซนติเมตร ยาว 50 เซนติเมตร ลึก 50 เซนติเมตร รองก้นหลุมด้วยปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมัก หลุมควรห่างกัน 3 เมตร

- วิธีการปลูก เมื่อเตรียมหลุมเรียบร้อยแล้ว นำหน่อกล้วยลงปลูกโดยกลบดินไม่ต้องเติมหลุมมากนัก แล้วเหยียบให้แน่นตัดใบป้องกันการคายน้ำ รดน้ำให้ชุ่มชื้นอยู่เสมอ

14. การปฏิบัติดูแลรักษา

- การให้ปุ๋ย กล้วยน้ำว้าจะใส่ปุ๋ยเมื่อรองก้นหลุมแล้ว ก็จะทำให้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 เมื่อปลูกได้อายุ 4 – 5 เดือน พร้อมกับการพรวนดินและกำจัดวัชพืช ควรใส่ปุ๋ยปีละ 1 – 2 ครั้ง

- การให้น้ำ กล้วยน้ำว้าเมื่อปลูกฤดูฝนไม่ต้องให้น้ำมาก ปล๋อยตามธรรมชาติ หรือถ้าฝนทิ้งช่วงให้น้ำบ้างตามความเหมาะสม

- การกำจัดวัชพืช ควรทำพร้อมกับการพรวนดินและใส่ปุ๋ย

- การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู กลัวยน้ำว่าไม่ค่อยมีแมลงศัตรูพืช จึงไม่จำเป็นต้องใช้สารเคมีป้องกันโรคและแมลงศัตรูพืช

15. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังเก็บเกี่ยว

- ฤดูกาลการเก็บเกี่ยว เมื่อกลัวยน้ำว่าอายุ 5 – 10 เดือน จะเริ่มออกปฐี และผลประมาณ 90 – 100 วัน ผลกลัวยจะแก่สามารถตัดผลได้เลย

- วิธีการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวผลกลัวย ทำโดยการตัดทั้งเครือ และตัดลูกออกมา และล้างน้ำให้สะอาด

- การแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว เมื่อได้ผลของกลัวยมาแล้ว นำมาล้างน้ำให้สะอาด ใช้มีดคม ๆ ฝานบาง ๆ แล้วนำไปตากแดดทันทีจนแห้งประมาณ 7 – 10 วัน แล้วนำไปอบจนแห้งสนิทอีกครั้ง

- การบรรจุและการเก็บรักษา เมื่อได้รากกลัวยตีกับแห้งแห้งมาแล้ว บรรจุกระสอบโปร่ง ๆ หรือถุงปุ๋ยสะอาดส่งจำหน่ายต่อไป หรือเก็บไว้ในห้องที่มีอุณหภูมิปกติ

16. การจำหน่าย

ผลกลัวยน้ำว่าดิบแห้ง ราคา กิโลกรัมละประมาณ 50 บาท

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
กระทรวงสาธารณสุข